

Transportstyrelsen

2024 10 04

Dnr: TSF 2024-48

kontakt@transportstyrelsen.se

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråds yttrande avseende:
Remiss av förslag till ny föreskrift om avgifter TSF 2024-48

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam) vill uppmärksamma att det rörliga kulturarvet som oftast drivs på ideell basis, drabbas hårt av avgifter som är satta utifrån vinstdrivande företag. ArbetSam vill uppmärksamma Transportstyrelsen om Riksantikvarieämbetets rapport Det rörliga kulturarvet (KU2017/00942/KL) gällande ökat skydd för det rörliga kulturarvet. Till skillnad från det traditionellt markbundna kulturarvet saknar det rörliga kulturarvet – äldre transportmedel till lands, sjöss och i luften – ett lagfäst skydd. I Sverige finns unika samlingar som beskriver industrisamhällets framväxt och kulturarv. Cirka 1 500 arbetslivsmuseer och ett stort antal privatpersoner bevarar, brukar och levandegör det rörliga kulturarvet. Miljontals besökare välkomnas till museer och evenemang varje år. En övervägande del av detta arbete sker ideellt. 2012 bildades Transporthistoriskt Nätverk då organisationerna i nätverket konstaterade att man hade liknande utmaningar. Transporthistoriskt Nätverk arbetar för stärkt bevaranderätt för det rörliga kulturarvet.

Transporthistoriskt Nätverk i siffror	Föreningar/museer	Medlemmar
Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd, ArbetSam	600 museer	167 000
Båthistoriska Riksförbundet, BHRF	20 föreningar	19 000
Järnvägshistoriska Riksförbundet, JHRF	32 föreningar	14 500
Motorhistoriska Riksförbundet, MHRF	176 klubbar	100 900
Museibanornas Riksorganisation, MRO	29 föreningar	16 000
Svensk Flyghistorisk Förening, SFF	13 föreningar	4 700
Sveriges Segelfartygsförbund, SSF	72 medlemsfartyg	14 500
Sveriges Ångbåtsförening, SÅF	300 ångbåtar	15 000
Vagnhistoriska Sällskapet, VHS	1 förening	500
Veteranflyggruppen EAA Sverige	350 flygplan	1 200
Åkerihistoriska sällskapet	1 förening	400

Om Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam) är Sveriges största museiförening med ca 600 medlemsmuseer, 30 organisationer samt enskilda medlemmar. Driftsformerna för dessa museer är mycket varierade: enskilda föreningar, stiftelser, privatpersoner och företag som sköter den vardagliga driften. Ägandeförhållandena är minst lika mångfacetterade med föreningar, stiftelser, kommuner, företag och privatpersoner som ägare. Huvudparten av arbetslivsmuseerna drivs av ideella krafter.

Bakgrund

Bevarandet av industrisamhällets kulturarv vilar idag i stor utsträckning på ideella krafter. I Sverige finns 2 000* museer varav drygt 1 500 är arbetslivsmuseer. När Sverige industrialiserades fanns inte alltid kapital att investera i ångmaskiner. I stället använde man sig av den billigare vattenkraften för att driva maskiner

och produktionsutrustning. Sverige har därför, i motsats till exempelvis England, ett stort antal industriella anläggningar utanför städerna där vattenkraften varit en av lokaliseringsfaktorerna. Utanför storstadsområdena har exploateringstrycket inte alltid varit lika stort och många värdefulla industrianläggningar har därför bevarats åt eftervärlden. På dessa platser finns idag arbetslivsmuseer som på ett resurssnålt och hållbart sätt bevarar och befolkar dessa platser. Där berättar man historien om hur Sverige utvecklades från att vara ett jordbruksland till att bli en framgångsrik industrination.

Industrisamhällets kulturarv berättar om hur industrialismen och de stora folkrörelserna i form av liberalism, frikyrklighet, nykterhet, kvinnorörelse och arbetarrörelse formade det moderna demokratiska Sverige.

Arbetslivsmuseerna berättar och levandegör historien genom arbete och vardag, ofta med maskiner och tekniska system i drift, men även om livet vid sidan av arbetet. Museernas huvudsakliga inriktning är att ur sina olika perspektiv bevara, bruka, och berätta om industrisamhällets kulturarv. Arbetslivsmuseernas samlingar är idag mycket omfattande.

*Ur rapport Civilt försvar mot 2030 ett totalförsvar i balans av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (Ju2022/01209/SSK).

Mikael Parr
Ordförande

Lovisa Almborg
Verksamhetsledare